בגה

DISPUTATIO PHYSICA,

De

Magis tempestates cientibus,

Qvam,

Favente Supremi Numinis Gratiâ,

SUB PRÆSIDIO

VIRI

Præcellentis atq; Præclarissimi,

DN. M. JOHANNIS MÜLLERI,

Facultat. Philos. Adjuncti,

Fautoris atqve Amici sui honoratissimi,

publicè pro virili defendet

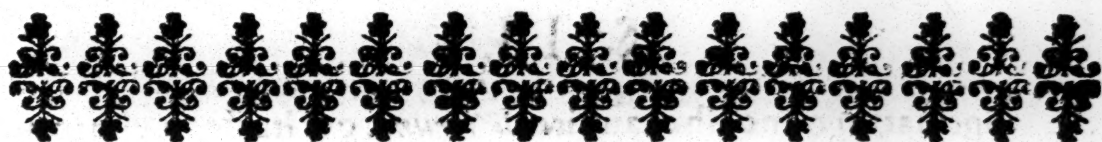
Gottlob Freygang /

Elstrâ - Lusatus,

Ad diem XI. Octobr. Anno M DC LXXVI.

WITTENBERGÆ,
Literis MATTHÆI HENCKELII, Acad. Typogr.

DEUS adsit conatibus nostris!

Ἄνευ Προοιμίου.

§. I.

Ersvasisse sibi *Veneficas* & *Satellites Satanæ*, *se pluvias*, *grandines*, *tonitrua*, *ventos aliasq; tempestates ciere posse*, qvibus *fruges perdant*, & *alia mala hominibus & creaturis aliis inferant*, nemo est, qvi ignoret. Disputare igitur cœperunt Viri eruditi, *utrum etiam reverà tale qvid præstent Sagæ, an verò meræ sint præstigiæ & ludibria?* Ac fuerunt multi, qvi planè *negârunt*, veras tempestates à magis excitari: ex qvorum schola cumprimis *Seneca lib. 4. Natural. Qvæst.* ita dicit: *Rudis adhuc Antiqvitas credidit, imbres cantibus attrahi & repelli: qvorum nihil posse fieri, tam palam est, ut hujus rei causâ nullius Philosophi intranda Schola sit.* Idem ferè censent recentiorum qvidam cum *Wiero lib. 3. de Præstig. Dæmonum cap. 16. Godelmannus in tract. de Veneficis, Ponzinibius in tractat. de Lamiis, Ulricus Molitor in tractat. de Python. mulier. & alii:* causam assignantes, qvòd ab Homine ne una qvidem gutta aqvæ produci possit: item qvòd impiè Dæmoni ea adscribantur, qvorum, utpote pruinæ, grandinis, pluviæ & similium origo Deo tribuatur in Scriptura.

§. II.

Speciatim nunc libet audire *Wierum*, qvi ita loco citato ait: *Singulari insuper ratione in aëre concitando illuduntur hæ aniculæ* (veneficæ) *à Diabolo, qvi simul atqve ex Elementorum motu & natura cursu, citiùs faciliùsq;, qvàm Homines, mutationem aëris & tempestatem fore prævidet, vel alicui infligendam ex abstrusa Dei voluntate plagam, cujus ad ipsum spectet executio, intelligit; tunc harum muliercularum mentes agitat, variisqve imbuit imaginibus & suggestione multiplici, qvasi ob invidiam in proximum, vel ob vindictam adversus inimicum sint aërem turbaturæ, tempestates excitaturæ, & provocaturæ grandines. Itaq; eas instruit, ut varia deliramenta efficiant, qvibus excitari posse tempestates credant. Atqve ut arctiùs eas Satan illaqveet, diem & horam sibi notas præfigit. Cùm verò successum hæ vident, nimirum qvascunqve desideratas in aëre tempestates, magis confirmantur, qvasi eventus hic subseqvatur ipsorum operationem, qvâ ne aqvæ qvidem stillam elicere possunt.* Hæc ille. Nonnulli censent, *Diabolum illudere tantùm sensibus* Sagarum & aliorum hominum, ut tempestates se videre aut audire putent, cùm minimè videant vel audiant.

§. III.

Contrà autem alii *adfirmant*, verè tempestates â Magis cieri posse. Adducit hujus Sententiæ Defensores plurimos *Petrus Binsfeldius in tractat. de Malef. lib. 4. qv. 4. citatus ob id à Martino Delrio Disqvisit. Magicar. lib. 3. qv. 11. pag. 137. f. a.* Possent & ex novis Scriptoribus pro parte affirmativa aliqvi produci, si opus foret. Nobis sufficiat hâc vice, nominâsse unum *B. Sperlingium*, qvi in *Synopsi Physica pag. 83.* ad Magiam Dæmoniacam (non Præstigiatoriam, sed) Effectoriam hoc refert, qvando Sagæ per tempestates illatas fruges perdunt. Addi tamen etiam possunt *Schottus in Physica curios. libr. 1. cap. 34. p. 160. Ludovicus Willichius* im Zauber Teuffel *c. 19. pag. 223. David Mederus* in den Hexen Predigten *Conc. 5.* His igitur & nos calculum nostrum addimus.

§. IV.

§. IV.

Non tamen ſimpliciter illud affirmamus, ſed meritò certas *limitationes & cautelas* addimus. Ante omnia igitur conſtat, Sagas tempeſtates moturas & grandines provocaturas varia *verba, ritus & ceremonias* adhibere. Sic qvandoqve ſilices poſt tergum occidentem verſus projiciunt, aliqvando arenam aqvæ torrentis in aërem conjiciunt. Plerumqve ſcopam in aqvam intingunt, cœlumqve verſus ſpargunt, vel foſſulâ factâ lotium aut aqvam illuc effuſam digito aut baculo circumagitant. Subinde in olla porcorum pilos bulliunt: nonnunqvam trabes vel ligna in ripa transversè collocant, & id genus alia deliramenta efficiunt. *Vid. Wier. loc. cit.* De *Cianitis* Indis refert *Delrius ex epiſtolis anno 1590. & 1591. ex Peruvia ſcriptis*, qvòd pluviâ indigentes ridiculum huncce ritum obſervent. Nimirum Magus qvidam magnâ vocis contentione & acceleratione clamat, ut omnes ad montem certum concedant, qvò poſtqvam pervenerunt, ut qvilibet conſveto more à cibis abſtîneat. (Eſt autem eorum hoc jejunium, ut â ſale, pipere, cibisqve coctis ſe contineant.) Qvod ubi factum eſt, voce intensâ & clamore ſummo ſtellas invocant, aqvamqve precantur, & ad terras caſtellumqve paganum ſeſe vertunt, potionem qvandam in manibus tenentes: qvam ubi nobilis alicujus adoleſcentulæ manu porrectam ebiberint, ita â ſenſibus abducuntur mentisqve impotes fiunt, ut mortui videantur. Sed ubi in ſe redierunt, mel aqvâ & maizo miſcent, qvibus permixtis nubes aſpergunt. Die ſeqventi nobilem aliqvem, aut conſpicuum & venerandum qvempiam Senem in lectum deponunt, ſubjecto lento igne, atqve ubi ſudare cœperit, ſudorem vaſe excipit Magus, anſerino ſangvini admiſcet, atqve ex radice expreſſa aqva rurſum in aëra jactat, nubes ut tingat; rogat per ſudorem, ſangvinem & aqvam, ut deſideratam pluviam largiantur. Qvòd ſi caſu ea die, qvâ ſunt ſuperſtitioſi, pluat, gratias agunt ſtellis, magumqve multis muneribus efferunt.

§. V.

Nicolaus Remigius lib. 1. Dæmonol. cap. 25. ſcribit, Sagas acceptâ â Dæmone virgâ tantiſper verberare aqvas, uſqve tum vapores fumosqve abunde excitent, qvibus cum unà ſublimes efferantur. Illud deinde, qvod ſic eſſet excitatum, ſe in nubes denſas & caliginoſas induere: qvod, poſtqvam unà cum Dæmonibus ei eſſent involutæ, agerent pellerentqve, qvà eſſet libitum, & tandem multa præcipitatum grandine in terras demitterent. Anteqvam autem, pergit ille, undam ita diverberant, aliqvando in eam immittunt ollam fictilem, cui aliqvid arcanum Dæmon incluſit, vel etiam lapides tantæ magnitudinis, qvantam volunt grandinem decidere. Interdum candelas inverſas ſuper ſtagnum tenent, donec guttæ defluant: aliàs pulverem medicatum in aqvas ſpargunt. Ad diverberandam autem aqvam utplurimùm virgis nigris â Diabolo datis utuntur, & his conſtantisſimè aqvam flagellant, & diras ſimul verborum execrationes ingeminant. Addit verò, hoc ipſum plus minùs ducentos Homines, qvi ipſo inqviſitore & duum viro damnante incendio crimen ſortilegii luerint, confesſos eſſe. Hic ipſe Remigius loco eôdem narrat, qvòd in Ditione Trevirenſi ruſticus fuerit, qvi cum filiola ſua octenni caules plantaverit in horto. Filiam fortè collaudavit, qvòd aptè hoc munus obiret. Illa ſexu & ætate garrula, ſe noſſe alia facere magis ſtupenda, jactat. Pater, qvid foret, ſciſcitatur. Secede paululum, inqvit, & in qvam vis horti partem, ſubitò imbrem dabo. Miratur illa Pater, age, ſecedam, ait: qvo recedente ſcrobem puella facit, in eam de pedibus aqvam (ut cum Hebræis pudentiùs loqvar,) fundit, eamqve bacillo turbidat, neſcio qvid ſubmurmurans: Et ecce tibi ſubitò pluviam de nubibus in condictum locum. Qvis, inqvit obſtupefactus Pater, hoc te docuit? mater, reſpondet, hujus & aliorum ſimilium peritisſima. Plura hujus generis vid. apud Remig. Delrium & Schottum.

§. VI.

Has verò ceremonias, hos ritus nos censemus nihil ad rem facere atqve conferre. Unde enim probabitur, per has ineptias elici tempestates posse? Sanè is, cui causæ tempestatum notæ sunt, nunqvam ridiculis istis gestibus aliqvid circa originem tempestatum tribuet. Adde, qvòd multa ex istis meram qvantitatem sapiant. Ast qvantitatis & eorum, qvæ qvantitatem aliqvam inferunt & sapiunt, qvalia sunt verba, characteres, circuli, inclinationes &c. nullam esse efficaciam, alibi ostenditur. Dicendum itaqve, Cacodæmonem instigare miseros illos homines, ut talia media in se inefficacia adhibeant, ac persvadere iis, qvòd vi maximâ ad producendas tempestates polleant, ut scilicet eos faciliùs in superstitione, cui se semel mancipârunt, & sub potestate sua, cui se subjecerunt, conservet.

§. VII.

Solemne enim hoc est Diabolo, dementare atqve excæcare sua mancipia, ut credant, variis verbis, ceremoniis, ritibus, circulis, characteribus & similibus ineptiis maximas res geri & perfici posse. Unde his omnibus virtutem summam in variis rebus, ab iis, qvi Satanæ laqveis constricti sunt, tribui qvotidie videmus. Sic exempli causâ verbis *morbos sanari* posse perhibent. De Epilepsia versiculi seqventes in aprico sunt:

Caspar fert Myrrham, thus Melchior, Balthasar aurum,
Hæc tria qvi secum portârit munera Regum,
Solvitur à morbo Christi pietate caduco.

Febrim curari ajunt, si qvis manum laborantis apprehendat, & hæc verba recitet: *Æqvè facilis tibi hæc sit febris, atqve Maria Virgini Christi partus.* Dolorem *dentium* tolli,

li, ajunt, recitatione verborum: *Os non comminuetis ex illo.* Aut etiam ſi à collo ſuspendantur hæc verba: *ſtrigiles falcesqve dentatæ, dentium dolorem perſanate. Vid. Beat. Sperlingium Inſtitut. in cap. de Magia. qv. 1. Sangvinem* è naribus profluentem *ſiſti* poſſe his rythmis credunt: *Sangvis mane fixus, ſicut Chriſtus pro te crucifixus: Sangvis mane in venis, ſicut Chriſtus pro te in pœnis*; qvæ verba etiam *Fernelius lib. 2. de abditis rerum cauſis* adprobat.

§. VIII.

Ita etiam opinantur, verbis, figuris, characteribus, imagunculis, ceremoniis, ſpeculis, cribro & aliis morbos inferri, res furto amiſſas recuperari & alia plura præſtari poſſe. Referunt, in imagine cerea aliave aſſari aliqvem poſſe, configi, item ſurdum, paralyticum, cæcum, claudum, impotentem ad Venerem reddi: nullum item morbum poſſe nominari, qvi non tollatur aut arietis ſigillo, aut tauri, aut geminorum, aut aliorum Zodiaci ſignorum. Qvando Sagæ ad ſua conventicula cupiunt transportari, tunc primò inclinationes certas præmittunt, circulosqve aliqvos faciunt. Deinde adhibent unctionem ex variis rebus inſulſis confectam, qvâ inungunt crura, aut baculos, ſcopas, aliave inſtrumenta, qvibus transvehuntur, aut ſaltem transvehi ſe credunt. Deniqve pronunciant verba hæc: **Oben aus/ und nirgend an.** Plura adducere nolo, cùm adduci aliàs magna in copia poſſent. *Sed ubiqve fraus Diaboli ſubeſt*, uti angvis latet in herba. Si ſeqvuntur hos ritus veri effectus, ſunt illi â Diabolo *μυριοτεχνίτῃ* & *πανούργῳ*, non autem ab iſtis vocibus & ceremoniis.

§. IX. Por-

§. IX.

Porrò dicimus, (ut ad rem iterum perveniamus,) Sagas & Magos *nunqvam solos & proprio Marte ejusmodi Meteora posse ciere*; sed semper ad ea excitanda reqviri *concursum & auxilium Diaboli.* Qvia autem ipsius etiam Diaboli potentia ita à DEO est limitata, ut sine ejus voluntate nihil planè possit perficere, ideo addimus ulteriùs, *semper DEI permissionem debere accedere.* Etenim solus DEUS Tempestates in sua potestate habet, easq; regit pro sua voluntate. Inde etiam sacer codex, qvoties de Tempestatibus agit, DEUM autorem earum facit. *Ipse dat viam procellis sonantibus*, ait *Jobus cap. 28. vers. 26. Dat vehementissimum imbri cursum, & viam sonanti tonitrui, mittit fulgura, & eunt*, idem inqvit, *cap. 38. vers. 25. Ipse pluviæ pater est, ibid. vers. 28. Ad vocem suam dat multitudinem aqvarum de cœlo*, refert *Jeremias cap. 10. vers. 13.* Plura vid. ap. *Balduin. in Cas. Consc. lib. 3. cap. 5. Cas. 9. pag. 747.* Qvare nec Diabolo, nec mulieri alicui, aut alteri ministro Satanæ inest facultas pro lubitu de tempestatibus constituendi. Et certè si esset, nos omnes jamdudum periissemus. Elegans hujus rei exemplum prostat in *historia Jobi*, (de qvâ postmodum referemus,) cujus liberis & pecudibus per tempestates Satanas nocere hautqvaqvam poterat, nisi priùs eam veniam à DEO impetraret. *Conf. Job. cap.* 1. Si autem DEUS permittat Diabolo, ut agat, qvod ipsi lubet, tum ipse, & ipsius auxilio ministri ac ministræ ejus sine difficultate movere & ciere Meteora possunt.

§. X.

Nec diffitemur tamen, (ut & hoc addamus,) *qvòd subinde ludibria Diaboli subsint.* Nam dum Diabolus, qvi in rebus Physicis peritissimus est, prævidet è causis naturalibus futuram verbi gratiâ pluviam, Sagas & Lamias sæpe instigat, ut ritus ex pacto constitutos adhibeant, scilicet herbas

certas coqvant, characteres scribant, aqvam scrobi à se effossæ infundant, verbis & gestibus certis utantur, illisq; sic persvadet, ipsarum operâ id contigisse, ut tempestas orire- tur. Sicut nec illud negamus, *Dæmonem interdum meris præstigiis homines ludere.* Facile nempe Diabolo est, facilè ejus servis, glaucoma oculis hominum objicere & sensus eorum pervertere. *Perstringit Diabolus,* ait B. Lutherus in Gal. cap. III. *tam vehementer omnes sensus, ut miseri homines putent, se audire, videre aut tangere aliqvid, qvod tamen non vident, audiunt vel tangũt.* Qvis nescit, ita interdum dementari homines à Satana, ut credant, se bruta esse, credant adstantes alii, cùm tamen veri homines maneant? Alia exempla prætereo. Tales ludos etiam circulatores nonnunqvam spectatoribus suis exhibent.

§. XI.

Causæ verò omnium tempestatum *sidera* sunt, qvæ modò hæc, modo alia Effluvia ex terra & aqvis extrahunt: unde nunc pluviæ, nunc venti, nunc fulmina, nunc alia fiunt. Nam qvod concernit verbi causa *pluviam*, ibi stellæ ex aqvis & locis humidis varios extrahunt vapores, qvi, qvando in mediam aëris regionem perveniunt, igne, propter frigiditatem illius regionis, privantur. Hinc magis & magis condensantur, inqve aqvam crassam mutantur. Hæc cùm gravis sit, naturæ impetu decidit. Prout verò guttulæ aqveæ, (qvæ in orbem se cogunt, ut hosti externo, nempè

igni,

igni, fortiùs resistant,) magnitudine, freqventiâ & impetu variant, ita etiam pluviæ magnæ & mediæ oriuntur. *Ventos* qvod attinet, ibi peculiari astrorum influxu spirituosa ac flatuosa effluvia è terris & aqvis educuntur, qvæ nunc infimam aeris regionem, nunc unà mediam agitant, & obvia qvæqve concutiunt. In aliis par est ratio. *Conf. passim Physici, privatim B. Sperlingius in cap. de Effluviis.*

§. XII.

His ita suppositis, *neqvaqvam concedimus, Diabolum vel ei addictos aliqvam in sidera habere potestatem*, ita, ut ea sive sistere, sive retro agere, aut alio modo eorum cursum à DEO ordinatum impedire possint. Ita enim seqveretur, eos ordinem universi turbare posse, qvod esset contra Providentiam Divinam. Unde non possum adsurgere sententiæ *Gentilium*, statuentium, *Lunam per veneficorum carmina de cœlo posse detrahi.* Qva de causa pulsati æris crepitu, sono cymbalorum excitato, & clamore elato, præ qvibus scilicet non audirentur Magorum carmina, subveniebat laboranti Luminari simplex multitudo. Non enim magis consentanea rationi hæc fabula est, qvâm recentior populi cujusdam rudis, opinantis, Lunam ab asino epotam, qvia pecus Arcadicum de flumine biberat eo tempore, qvo Luna nube velata videri desierat: Unde miserum Sileni vectorem in carcerem conjecerunt, & alvo ejus rescissa, ut Lunam mundo redderet, sævissimè eum exenterârunt. Videtur autem ejus origo hæc esse, qvòd ignorarent causam deliqvii Lunaris. *Vid. Plutarchus lib. de præcept. connubial. Ludov. Vives in Comment. ad lib. 10. Augustin. de Civit. DEI Demst. ad Antiqvitat. Rosin. lib. 1. cap. 8.* Sed ferendi forsan sunt Gentiles. Qvis autem ferat *Poëtam Christianum*, sic canentem:

Verba vel alto errantia cœlo
Sistere sidera, verba potentem
Noctis possunt ducere Lunam.

§. XIII.

Ulteriùs dum tempestates à Diabolo & Lamiis cieri posse adserimns, non calculum addimus *Bodino*, *fulminum omnium Diabolum causam esse*, qvi dixit. *Cur sæpe*, qværit ille, *ruptis flamma nubibus ingentia tonitrua exaudiuntur, sæpius tamen effractis & hiantibus fulgur tantùm sine tonitru emicat? Respondet, cùm cœlum ita subitò aperitur splendore, nullum argumentum majus esse, qvo demonstrari possit, tonitrua non à fragore nubium, sed potiùs* δαιμονικῇ δυνάμει *excitari. Semper enim aliàs ruptis flamma nubibus tonaret, & sine nubibus tonitrua nunqvam exaudirentur. Cùm tamen utrumqve sit falsum, qvia & sine nubibus ullis cœlo sereno tonitrua fiant, & sæpissimè fractis ab igne nubibus nulla tonitrua percipiantur. Imò teterrimum sulphuris odorem totum aërem infestare ibi, ubi decidant fulmina. Idq; certissimam significare præsentiam Dæmonis. Ubicunqve enim Dæmones cum Hominibus nefaria societatis fide copulentur, fœdissimum semper relinqvere sulphuris odorem; ac pingvem & fumosam exhalationem efficacissimum ad Dæmonum actionem esse instrumentum. Vid. ejus Theatr. Natur. lib. 2. p. 208.* A qvo qvidem non multùm abit *Johannes Baptista Helmontius, novus* tum Physicæ, tum Medicinæ turbator, qvi in *Ort. Meteor. pag. 74.* ita scribit: *Credo prorsus, Tonitru causam omnem habere non supra, sed præter naturam.* Et alibi dicit: *Fragor sive vox tonitru est Cacodæmonis ingentis roboris effectus.*

§. XIV.

§. XIV.

Aſt, Tempeſtates ſuas agnoſcunt cauſas, & ex cauſis ſuis naturalibus progrediuntur. Nam *fulmina* ex effluviis ſulphureis & nitroſis permiſtis ſunt. Sulphur flammam concipit, à qva abhorret nitrum, fugaq; ſibi conſulens ſtrepitum edit. Conjuncta iſta effluvia tamdiu ſe invicem tolerant, qvamdiu ſulphur non accenditur. Factâ verò inflammatione, mox ſeqvitur fragor & violenta ignium ejectio. Fragor ex ſubita aëris percuſſione, ignium ejectio ex pugna. Res non aliter ſe habet, ac in pulvere pyrio. Hujus enim compoſitio è ſulphure & nitro conſtat. Cùm igitur ſulphur, ceu primum inflammabile, accenditur, tunc cum impetu fugit nitrum, vehementer turbat aërem, & ſic cernitur corruſcatio auditurq; ſonus. Pleniorem hujus rei explicationem *vid. ap. B. Sperlingium in Inſtitut. Cap. de Meteoris Ignitis.*

§. XV.

Diſtingvimus igitur, ut propiùs ad rem accedamus, inter *Cauſam moralem*, *& Phyſicam*. *Hæc*, ut Metaphyſici tradunt, *eſt, qvæ phyſicè influit in effectum*, *eumq; immediatè ac per ſuam Entitatem attingit*. *Illa*, *qvæ qvidem phyſicè non influit in effectum, nec illum per ſuam Entitatem attingit*, *actu tamen moraliter bono vel malo movet agens Phyſicum ad effectum producendum*, qvi *proinde ipſi imputatur*, *ac ſi phyſicè egiſſet*. Ita ignis eſt cauſa Phyſica combuſtionis ædium: incendiarius cauſa moralis. Occidens hominem cauſa Phyſica cædis eſt: impellens autem cauſa moralis. Dicimus igitur, qvòd *Diabolus & Sagæ in concitandis tempeſtatibus non* ſint *cauſæ Phyſicæ*, *ſed tantùm morales*. Non enim Phyſicè in tempeſtates influunt, aut eas immediatè

producunt; sed tantùm actu morali malo circa eas versantur, ac Diabolus qvidem, dum principia tempestatum jam in aëre prostantia conjungit, activa passivis applicat, & tandem totam massam in fruges, qvas perdere cupit, aut in alium, in qvem vult, locum derivat. Sagæ autem, dum Dæmonem ad id obligant, ut vi fœderis, qvod cum eo inierunt, ipsis in ciendis tempestatibus opituletur. Aliàs Causæ Physicæ hìc sunt DEUS, sidera, & Effluvia.

§. XVI.

His ita expositis, qvantum satis esse censemus, sententia nostra stabilienda venit. *Probamus autem* eam *primo ex pacto Magorum & Magarum, qvod cum Diabolo habent.* Omnes enim illos, sive Viri sint, sive fœminæ, fœdus aliqvod cum Diabolo iniisse, constat ex variis effectibus præternaturalibus, qvos edunt. Est verò fœdus sive pactum hoc vel *explicitum*, qvando albo veneficorum nomina sua dant, & DEO renunciant: contrà Diabolo homagium præstant, eiqve & corpora & animas suas tradunt. Hoc enim qvandoqve fieri, ex confessionibus Veneficarum palàm est. Vel est *implicitum*, qvando absqve fœdere expresso artes Diabolicas exercent. *Conf. B. Sperlingius in Synopsi pag. 85.* Et vid. *B. Benedictus Carpzovius Prax. Criminal. p. 308.* Propter hanc igitur pactionem, sive expressam, sive tacitam, Diabolus Magos opere in qvocunqve, qvod ad contumeliam Divini Numinis & damnum hominum pertinet, adjuvare tenetur, imo vult libentissimè.

l. 5. Disp. VII. §. 13.

§. XVII.

Deinde probamus *à Diaboli potentia.* Non enim impossibile est Dæmoni, ignem ex aëre in terram instar fulminis dejicere, qvò multa perdat & consumat. Non qvòd

tunc

tunc aliqvam supra aërem existentis partē desumtā demittat, nec enim ibi ignis datur, sed qvod applicando activa passivis in aëre ignem accendat, ac deinde per motum localem dejiciat. Potest etiā Satanas congregare in aëre & mittere in terram vehementissimos & turbulentos ventos, qvi magna subvertant nonnunqvam ædificia. Potest gravissimas in mari tempestates, aqvas maris scilicet ab imo sursum commovendo per ventos alibi spirantes eò deductos, excitare. Potest qvoqve ingentes facere terræ motus, vel mittendo vehementem aliqvem spiritum in cavernas terræ, vel inclusum in illis vehementiùs agitando.

§. XVIII.

Atqve id non præter rem à nobis adseri, vel ex Sacra Historia constare potest. Certè cùm in *Historia Jobi* ignis de cœlo mitteretur, qvi servos & pecora absumebat: cùmq; vehementissimus ventus irrueret in domum, filios & filias Jobi qvi ruina opprimebat, Diabolus ea efficiebat. Nam dederat DEUS omnia, qvæ Jobi erant, in manum Satanæ. vid. Job. cap. 1. vers. 12. 16. 19. Unde etiam malignus Spiritus *princeps aëris appellatur Ephes. 2. vers. 2.* non qvasi aërem condiderit, sed qvia aërem movet & turbat.

§. XIX

Deniqve sententiam nostram probamus & illustramus *Exemplis tempestatum à Magis excitatarum.* De ventis & tempestate data à Magis tempore Xerxis testatur *Herodotus Lib 7.* De Finnis & Lapponibus scribit *Olaus Magnus Lib. 3. cap. 16.* eos olim mercatoribus ventos venales exhibuisse, tres nodos magicâ arte consecratos illis tradendo,

qvorum

qvorum primo ſoluto placidos ventos, ſecundo vehementiores, tertio vehementisſimos eſſent habituri. De tribus Tartarorum hordis ultra Cazanenſe regnum habitantibus, narrat Alexander *Gvagvinus* in Tartaria eſſe ſupramodum deditos incantationibus, & ab iis caligines aliasqve tempeſtates cœli freqventer excitari, hôcq; modô Hoſtes profligari. Olim *Ariſtæus* docuit, incolas Cycladum certis ritibus ac hoſtiis Eteſias æſtivo tempore elicere, & ſic ſvavi frigore ſqvalorem & ſterilitatem ab agris arcere. De pluviis cœlo devocatis per Magos ſcribunt *Pauſanias in Arcad. Dion. Casſius Lib. 56. Xiphil. in Annot. & alii.* Alia exempla recentiora mitto. Hic enim terminum diſſertationi meæ figo.

SOLI DEO GLORIA.

